

UZASADNIENIE

I. Uzasadnienie ogólne

Po upadku komunizmu w Europie Środkowej i Wschodniej relacje Polski i Ukrainy weszły w nowy etap historyczny. Nowa sytuacja stworzyła nowe możliwości działania i wymaga nowych inicjatyw, służących możliwie najlepszemu zagospodarowaniu przestrzeni wolności odzyskanej przez oba narody i otwarciu młodemu pokoleniu Polaków i Ukraińców perspektywy zbliżenia i trwałej współpracy, służącej konkretnym ludziom, interesom obu państw i narodów, a także dobru całego regionu Europy Środkowej i Wschodniej.

Nie zapominając o doświadczeniach niedawnej przeszłości komunistycznej, ani o wcześniejszych konfliktach, które powinny być przezwyciężane w szczerym dialogu, nieodzowne wydaje się budowanie programów na przyszłość i kształtowanie życzliwych stosunków pomiędzy ludźmi po obu stronach granicy oraz dobrych relacji między państwami, opartych na wzajemnym partnerstwie i zaufaniu.

To wielkie dzieło o wymiarze europejskim jest dziś zadaniem stojącym przed elitą polityczną, która aktualnie odpowiada za podejmowane decyzje, ale docelowo zadanie to będzie realizowane przez młode pokolenie Polaków i Ukraińców. Temu pokoleniu należy stworzyć sprzyjające warunki, aby zdołało przygotować się do realizacji programu o znaczeniu historycznym. Program ten z jednej strony będzie miał wymiar ludzki i społeczny oraz gospodarczy i polityczny, z drugiej zaś – wymiar poznawczy, a zarazem jak najbardziej praktyczny.

Takiemu zamierzeniu i temu konkretnemu programowi powinno służyć powołanie wyższej uczelni, skupiającej naukowców, nauczycieli, a przede wszystkim młodzież, mającej za zadanie kształcenie polskich i ukraińskich elit, działających na rzecz współpracy między oboma krajami; uczelni publicznej, otrzymującej dotacje z budżetu państwa, a więc instytucji stabilnej, działającej

długofalowo, otwartej na bieżące potrzeby kulturowe, społeczne, ekonomiczne, polityczne, ale także zdolnej do stawiania czoła jeszcze niezdefiniowanym dziś wyzwaniom przyszłości.

Myślenie i działanie w tym właśnie kierunku i w takim duchu mają swoją krótką, ale bardzo znaczącą historię. Złożyły się na nią:

- znane inicjatywy paryskiej "Kultury" kierowanej przez Jerzego Giedroycia, zabiegającego o to, aby Polska miała dobre stosunki ze wszystkimi sąsiadami od Niemiec i Rosji poczynając, ale postulującego ze szczególną mocą potrzebę budowania partnerskich relacji z Ukrainą;
- działalność badawcza i wydawnicza lubelskiego Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, samodzielnej jednostki badawczo-rozwojowej stworzonej z inicjatywy obu lubelskich uniwersytetów, a kierowanej przez prof. Jerzego Kłoczowskiego;
- ponad siedmioletnia rozległa dydaktyczno-naukowa działalność Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w Lublinie, aktualnie działającego w ramach organizacyjnych struktur Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Przedkładany projekt ustawy o utworzeniu Akademii Polsko-Ukraińskiej w Lublinie jest w istocie propozycją przekształcenia Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w samodzielną uczelnię publiczną.

Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w Lublinie (EKPiUU) zostało powołane w 2000 roku, przy poparciu ówczesnych władz politycznych Polski i Ukrainy, przez polskie i ukraińskie uczelnie publiczne: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki w Kijowie, Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie, Narodowy Uniwersytet "Akademia Kijowsko-Mohylańska" oraz Instytut Europy Środkowo-Wschodniej.

Wymiar symboliczny miało spotkanie prezydentów Polski i Ukrainy – Aleksandra Kwaśniewskiego i Leonida Kuczmy – podczas pierwszej inauguracji

roku akademickiego w Kolegium w 2000 roku. W tym samym roku, w dniu 27 października, ówczesny premier Ukrainy Wiktor Juszczenko dokonał odsłonięcia tablicy z nazwą Kolegium na budynku, który jest jego siedzibą.

W ciągu niespełna pięciu lat swojej działalności Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów wykazało się nieprzeciętną aktywnością naukową i dydaktyczną. Wykłady otwarte dla społeczności akademickiej Lublina w ramach Kolegium wygłosili wybitni europejscy naukowcy i politycy, m.in.: Bogdan Osadczyk, Jarosław Isajewicz, Mykoła Żułyński, Adam Rotfeld, Zbigniew Kruszewski, Jerzy Kłoczowski, Jerzy Buzek, Daniel Beauvois, Paul Moreau, Chantal Millon-Delsol, Antoine Assai, Giovanna Brogi Berkoff i inni. Ponadto Kolegium było organizatorem licznych konferencji, prezentacji książek i innych wydarzeń kulturalno-oświatowych. W ramach Kolegium przeprowadzono 70 przewodów doktorskich, które wniosły istotny wpływ w rozwój nauki europejskiej.

Akademia Polsko-Ukraińska w Lublinie wykorzysta dorobek naukowy i dydaktyczny Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów i jego infrastrukturę materialną i techniczną. Podstawowe cele i rozumienie misji pozostaną niezmiennie - Akademia będzie wierna ideom założycieli EKPiUU; będzie kontynuować rozpoczęte działania na rzecz poszerzenia szeroko pojętej współpracy między narodami polskim i ukraińskim, a także będzie sprzyjać integracji społeczno-kulturowej, politycznej i naukowej w regionie Europy Środkowej i Wschodniej.

II. Uzasadnienie szczegółowe

Art. 1 projektowanej ustawy tworzy Akademię Polsko – Ukraińską w siedzibą w Lublinie. Wybór Lublina na siedzibę Akademii jest determinowany położeniem tego miasta, jego historyczną wielokulturowością oraz znaczącym dorobkiem lubelskiego środowiska akademickiego w zakresie badań wschodnich. Jako historyczne miasto Unii Lubelskiej Lublin wpisał się na trwałe w historię kontaktów Polaków ze Wschodem – zarówno z Litwą, jak z

historyczną Rusią-Ukrainą. Współcześnie Lublin jest największym polskim miastem leżącym w pobliżu granicy z Ukrainą i odgrywa ogromną rolę w polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej. Lublin jako miasto pięciu wyższych uczelni dysponuje bogatym potencjałem intelektualnym i zapleczem kadrowym, ponadto Lublin cieszy się opinią miasta, które stwarza życzliwą atmosferę sprzyjającą spotkaniom i dialogowi ludzi z różnych stron Polski i z zagranicy.

Art. 2 – ustawa wyznacza tworzonej uczelni dwa obszary działalności naukowo – dydaktycznej: nauki humanistyczne i społeczne oraz nakłada na Akademię szczególny obowiązek prowadzenia badań naukowych w zakresie stosunków Polski z Ukrainą i innymi państwami sąsiednimi na wschodzie oraz upowszechniania wiedzy na ten temat. Poszerzenie w przyszłości obszaru naukowo – dydaktycznego Akademii o kolejne dziedziny nauki może nastąpić na podstawie obowiązujących w Polsce przepisów.

Art. 3 – Akademia Polsko – Ukraińska będzie miała status polskiej uczelni publicznej i będzie podlegać nadzorowi ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Przekształcenie Akademii w placówkę o charakterze międzynarodowym będzie możliwe w oparciu o stosowne porozumienie pomiędzy rządami Polski i Ukrainy.

Art. 4 – ustawa wskazuje, zgodnie z art. 90 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, organ samorządu terytorialnego (Prezydenta miasta Lublin), który wyposaży Akademię w nieruchomości niezbędne do jej funkcjonowania. Gotowość przekazania odpowiedniego obiektu na siedzibę Akademii Prezydent miasta Lublin zadeklarował w piśmie do Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów z dnia 14 sierpnia 2007 r.

Znajdujące się dotychczas w dyspozycji Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów mienie ruchome, należące do Uniwersytetu Marii

Curie – Skłodowskiej w Lublinie, stanie się własnością Akademii z chwilą jej utworzenia.

Art. 5 – przepis ten wyznacza trzyletni termin, w którym jednostki organizacyjne Akademii powinny uzyskać co najmniej dwa uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora, w myśl ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.).

Przewiduje się utworzenie Akademii w roku akademickim 2008, począwszy od 1 lipca 2008 r. Działalność Akademii będzie finansowana na zasadach ogólnych obowiązujących publiczne szkoły wyższe. Dodatkowym instrumentem finansowym zasilającym funkcjonowanie Akademii może być porozumienie międzyrządowe, podpisane z władzami Ukrainy po utworzeniu Akademii Polsko-Ukraińskiej.

Przewidywane koszty uruchomienia Akademii wyniosą 8 224 851 zł, z czego:

Wynagrodzenia ogółem z narzutami	264 851 zł
Koszty remontu i adaptacji obiektu	6 000 000 zł
Pierwsze wyposażenie obiektu	1 720 000 zł
Pozostałe koszty uruchomienia Akademii	240 000 zł

Przewidywany budżet Akademii w 2008 r. wyniesie 2 315 584 zł, z czego:

Wynagrodzenia ogółem z narzutami	1 656 284 zł
Stypendia cudzoziemców (wypłacane ze środków Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej)	114 300 zł
Pomoc materialna dla doktorantów - Polaków	72 000 zł

Pozostałe
koszty

473 000 zł

Zakłada się, że w latach 2009 – 2012 budżet Akademii będzie się kształtował w następujący sposób:

2009 r. - 8 020 352 zł,

2010 r. - 9 000 552 zł,

2011 r. - 10 045 752 zł,

2012 r. - 11 359 652 zł.

Przewidywane skutki społeczne wejścia w życie ustawy przedstawione zostały w części ogólnej uzasadnienia. Wejście w życie ustawy nie spowoduje skutków gospodarczych.

Projekt został przekazany do konsultacji Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.